

Slovo k povzbuzení na úterý 23. března 2021, na úterý po 5. neděli postní
Biblická čtení: Nm 21,4b-9; Ž 102; Jan 8,21-30

Milé sestry, milí bratři,

první čtení ze Čtvrté knihy Mojžíšovy, z knihy Numeri, nás přenáší do druhé poloviny 13. století př. Kr., do doby končícího putování pouští po vyvedení z Egypta; to trvá již dlouho, a proto lidé stále více reptají proti Mojžíšovi a Áronovi: «Proč jste nás vyvedli z Egypta? Abychom umřeli tady ha poušti. Není chléb ani voda. Už máme dost té hladové stravy». Jelikož takovéto reptání je potažmo reptáním proti samotnému Bohu – Mojžíš a Áron se jen stali nástroji Božího vyvedení, následuje Boží trest, uštknutí jedovatými hady. Zabere. Izrael uznává své předešlé pomatení, svého hříchu reptání a nedověry lituje a prosí o další Boží smilování. Toho se mu záhy dostane, Bůh nechává Mojžíše zhotovit měděného hada a vztyčit ho na kůl; «když had někoho uštkl a ten pohlédl na měděného hada, zůstal na živu».

Měděný had – už jen pohled na něj uzdravuje od jedovatého uštknutí – se tak stane jedním ze starozákonních předobrazů Krista, jeho smrti na kříži, ale i samotného symbolu kříže, křesťanství tak drahému: «Jako Mojžíš vyvýšil hada na poušti, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, měl život věčný» říká sám Kristus v nočním rozhovoru Nikodémovi.

V evangelijním úryvku – stále v těchto dnech otevíráme Janovo sepsání – máme dnes před sebou druhou část svědectví o sporu Pána Ježíše s farizeji, do kterého vyústily jeho řeči pronesené v Jeruzalémě v čase kolem svátku stánků (což byl ostatně svátek připomínající právě putování pouští): Kristus je vpravdě Boží Syn, jeho činy o jeho jednotě s Otcem svědčí, všichni jsou proto zváni v něj uvěřit. To jsou základní teologické pravdy, které se Kristovými slovy prolínají.

«Ano, jestliže neuvěříte, že jsem to já, zemřete ve svých hříších» slyšíme dnes dále z Kristových úst. Je to výzva, která platí nejen tehdejšími Ježíšovými posluchačům z řad farizeů, ale je platná univerzálně, je adresována nám všem. Připomíná jeden z mocných důvodů, proč v Krista uvěřit a následovat jej, proč se stát jeho učedníky: Protože prostě potřebujeme Boží pomoc v boji proti svým slabostem jakož i k jejich nesení, potřebujeme odpuštění svých hříchů, sílu ke stále novým začátkům. «Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní, nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky» říká Pán Ježíš na jiném místě.

„Milosti Boží je ke spáse nevyhnutelně potřeba“ zní jedna z šesti základních pravd křesťanské víry, jak je nás katechetická tradice naučila vyjmenovávat. Platí bezezbytku, pro spásu každého člověka, věřícího i nevěřícího. Dar spásy vždycky převyšuje jakékoli možné schopnosti či zásluhy člověka. A jak ke konání dobra, tak i k lítosti nad spáchaným zlem Boží milost také nutně potřebujeme.

O možnostech spásy nekřesťanů, „svatých pohanů“ rádi rozjímali již staří církevní otcové. Minimálně pro dobu před Kristem o této možnosti ani v nejmenším nepochybovali, však také Platóna, snad největšího a rozhodně pro celý starověk nejvlivnějšího filozofa nazývali „Mojžíšem Řeků“. Nicméně vždy jedním dechem dodávali, jak před Kristem bylo mnohem těžší se vymanit z područí hříchu, pohanské nezřízenosti. A jak po Kristu je tato milost konečně nabídnuta všem, i slabým lidem. On otevřel nebe všem, ale je třeba tuto milost hledat již v plnosti, přijmout ji v křesťanství, skrze církev. Otcové totiž byli přesvědčeni, že křesťanskou víru již může přijmout každý, neboť hlásání evangelia se rozšířilo už po celém obydleném světě (po celém *oikos*), což pro ně především znamenaly hranice římského impéria. Proto také jedním z ústředních témat hlásání evangelia, nezbytnosti stát se křesťanem byla právě možnost odpuštění dosavadních hříchů a vymanění se z jejich područí.

Svatý Augustin v tomto duchu periodizoval celé lidské dějiny od chvíle prvotního hříchu: Dobou „pod hříchem“ (*sub peccato*) myslel čas od prvotního hříchu, od pádu prvních lidí až do Sinajské smlouvy, kdy bylo dáno Desatero. Pak následovala doba „pod zákonem“ (*sub*

lege), tedy čas mojžíšského Zákona, který sice již odhaloval hřích, ale ještě nedával dostatečnou vnitřní sílu se z něj vymanit. Doba po příchodu Krista je časem „pod milostí“ (*sub gratia*), je to čas Kristovy milosti, která odpouští hříchy a dává sílu vymanit se z jejich područí. Aby vše vyústilo do času „v pokoji“ (*in pace*), do nebeské radosti.

Necháme-li stranou celou velkou otázku spásy (nekřesťanů) i fakt, že otcové se přinejmenším mýlili v tom, že evangelium v jejich době již je hlásáno všem lidem a všichni mají možnost je přijmout, akcent nutnosti Kristovy milosti pro nezahynutí ve vlastních hříších je nám stále platnou připomínkou, proč třeba i nám, konkrétním slabým lidem byla dána křesťanská víra: Abychom nezahynuli ve svých hříších, abychom věděli, kde a jak prosit o odpuštění, aby nám byla stále nabízena Boží síla, bez níž bychom byli (patrně) ještě slabší, než již jsme. A to je důvod, proč se také snažit křesťanskou víru zprostředkovat svému okolí, svým nejbližším i vzdálenějším.

Kéž by nám tak jakýkoli pohled na kříž – fyzicky jako pohled na symbol kříže a metaforicky jako pohled na zkušenost všemožných podob kříže v našem životě – vždy byl uzdravující připomínkou této jedné z nejzákladnějších pravd křesťanství. Laskavé pravdy, že Boží Syn proto přišel v těle na zem a skrze křesťanskou víru do našeho života, abychom nezahynuli ve svých hříších, aby bylo možné jejich odpuštění, aby nám byla dána síla začít znovu, síla hříchy překonávat.